

Země: Česká republika EXTRÉMNÍ VEDRA ZPŮSOBUJÍ HROMADNÉ ÚHYN Y ZVÍŘAT VE VELKOCHOVECH

Mladá prasata žijící ve stísněných a holých kotcích v českém průmyslovém velkochovu. Jakmile dosáhnou šesti měsíců, budou poslána na jatka.

© Lukáš Vincour/Zvířata nejíme/We Animals

V České republice dochází k nárůstu počtu a intenzity vln veder, zejména v posledním desetiletí. Počet teplých dnů se od roku 1960 zdvojnásobil. S rostoucím globálním oteplováním bude tento trend pravděpodobně pokračovat. Střední Evropa také zažívá opakovaně období sucha, která v České republice způsobila škody ve výši 500 milionů eur a která jsou nyní monitorována prostřednictvím projektu Intersucho.

Dopad na zemědělství zahrnuje degradaci půdy a ztrátu vegetace. Snížená úroda má vliv na potravinovou bezpečnost. Zvířata na farmách jsou postižena úbytkem krmiva, vody a pastvy a také negativními dopady na jejich zdraví a welfare.

Teplný stres je u hospodářských zvířat běžný kvůli jejich rychlému růstu a vysoké užitkovosti. Teploty nad 25 °C způsobují významný fyziologický stres u dojnic. Během letního období mohou tato zvířata trpět až 10 hodin denně. Mezi příznaky patří hyperventilace, ztráta chuti k příjmu krmiva, delší doba stání, kulhání a léze na nohou. Krávy chované pro zvýšenou produkci mléka v průmyslových systémech trpí větším tepelným stresem.

V České republice došlo během období extrémních veder k opakovaným případům hromadného úhynu hospodářských zvířat. V létě 2015 uhynulo více než 70 000 kuřat. V Ústí nad Labem uhynulo 15 000 brojlerů poté, co padající strom přerušil dodávku elektřiny. V roce 2017 způsobila porucha ventilace úhyn 100 000 kuřat v 11 chovech. V roce 2018 zahynulo na přehřátí 30 000 kusů drůbeže. V roce 2019 se udusilo 1 800 prasat, když ve stáji vypadl proud, a ve stejném roce zemřelo na tepelný stres 25 000 kuřat na pěti farmách.

© Lukáš Vincour/Zvířata nejíme/We Animals

Kuřata sedí na špinavé podestýlce v hale menšího českého chovu.

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Podle mediálních zpráv z roku 2017 zavedla Státní veterinární správa (SVS) v reakci na mortalitu způsobenou tepelným stresem požadavek, aby průmyslové velkochovy instalovaly nouzové zdroje energie pro větrání v případě výpadku elektrické energie. SVS také zvýšila počet inspekcí farem během léta, které se stále více zaměřují na dodržování předpisů v horkém počasí, aby byla zajištěna dostatečná ventilace, napájení, chlazení a přístřeší pro zvířata s přístupem ven. Studie o dodržování právních předpisů v oblasti welfare však odhalila porušení předpisů téměř u 15 % farem, většinou v souvislosti s požadavky na vodu/výživu a prostor, které jsou zásadní pro zmírnění tepelného stresu.

Zelená dohoda pro Evropu v rámci Společné zemědělské politiky (SZP) je rovněž zásadní pro přijetí klimaticky inteligentního zemědělství (CSA) mezi zemědělci. Ministerstvo zemědělství ČR předložilo svou strategii SZP v roce 2022.

CSA se snaží zmírnit dopady změny klimatu v zemědělství. Stále větší oblibu si získávají chovatelské programy zaměřené na zvířata odolná vůči horku a chorobám, podpora původních plemen, investice do klimatizovaných stájí a digitální monitorování pro regulaci teploty a větrání, stejně tak i používání chladicích systémů a technologií pro monitorování zdraví.

Tato opatření však sama o sobě nestačí k tomu, aby bylo možné klimatickou krizi účinně řešit. Je zapotřebí národních politik, které k problému přistoupí komplexněji – včetně přechodu na zemědělské postupy šetrnější ke klimatu a přírodě a stanovení národních cílů pro snižování spotřeby masa.

© Lukáš Vincour/Zvířata nejíme/We Animals

Tisíce mladých kuřat přežívají uvnitř obrovské chovné haly v průmyslové drůbežárně.

Integrovaná opatření v oblasti zmírňování dopadů a adaptace, která by měly vlády přijmout:

- **Podpora zemědělců při přechodu od intenzivního zemědělství k systémům šetrným ke klimatu a přírodě, které produkují potraviny v rámci planetárních mezí. To zahrnuje přesměrování veřejné podpory směrem k agroekologickým a regenerativním systémům, které upřednostňují pěstování luštěnin, celozrnných obilovin, ovoce, zeleniny a ořechů, a také k chovu zvířat s vyšší úrovní welfare a pozitivním dopadem na přírodu.** Tyto systémy podporují zmírňování dopadů i adaptaci na změnu klimatu, zvyšují odolnost životního prostředí a zlepšují životní pohodu zvířat. Vlády by měly poskytovat školení, finanční a technickou podporu, aby usnadnily přechod od intenzivních systémů k regenerativním a agroekologickým praktikám.
- **Stanovení jasných cílů pro snižování spotřeby živočišných produktů v populacích s vysokou spotřebou a přechod na stravu bohatou na rostlinné potraviny.** Tyto cíle by měly být v souladu s Pařížskou dohodou, Kchun-mingsko-montrealským globálním rámcem pro biologickou rozmanitost (GBF) a Cíli udržitelného rozvoje OSN. Měly by být podpořeny komplexní transformační strategie nebo akčním plánem pro potravinovou politiku, koordinovaným napříč vládními resorty. Tyto strategie mohou zahrnovat aktualizaci výživových doporučení, veřejné informační kampaně a zavádění programů ve školách a institucích. Cílem je inspirovat a umožnit jednotlivcům, komunitám i organizacím dosáhnout stanovených redukčních cílů.
- **Pomoc zemědělcům s přípravou na klimatické katastrofy.** Vlády by měly zajistit, aby všichni chovatelé zvířat a drobní zemědělci měli přístup k systémům včasného varování a klimaticky odolné infrastruktuře, která ochrání zvířata i komunity. Investice by měly směřovat k podpoře agroekologických a regenerativních praktik, které podporují jak zmírňování dopadů, tak adaptaci. Zemědělci by měli dostat podporu při tvorbě hodnocení rizik a nouzových plánů, včetně zásob krmiva, léků a přístřeší pro zvířata.
- **Zajištění financování a realizace adaptačních strategií zejména pro země globálního Jihu.** Tyto strategie by měly být průběžně monitorovány, aby zůstaly účinné. Vlády by měly zahrnout opatření pro zmírňování dopadů a adaptaci v živočišné výrobě do svých vnitrostátně stanovených příspěvků (NDCs), což v současnosti činí jen několik málo států (Dittmer et al., 2024).
- **Přijetí směrnic a/nebo legislativních reforem na ochranu welfare zvířat během klimatických katastrof a extrémního počasí, aby se předešlo jejich utrpení.** Tato opatření zároveň přispějí k ochraně potravinové bezpečnosti a obživy obyvatel.